

Til: Stortingets finanskomité

12.10.2022

Høyere skatt på fornybar enn fossil energi bremser grønt skifte

Norge trenger mer fornybar energi for å dekke økt etterspørsel og kutte utslipp, men regjeringens budsjettforslag gjør det mindre lønnsomt å investere i ny kraftproduksjon.

Skatteøkning med feil innretning stopper investeringer

Stor vannkraft er underlagt et omfattende skatteregime der grunnrenteskatten utgjør ett av seks elementer. Regjeringen foreslår å:

- øke grunnrenteskattesatsen på vannkraft fra 37 til 45 prosent
- inkludere opprinnelsesgarantier i ordningen
- innføre "høyprisbidrag" (i praksis en avgift) på 23 prosent av kraftpris over 70 øre/kWh

Med høyprisavgiften blir marginals-katten for stor vannkraft hele 90 prosent. Allerede i dag er effektiv skattebelastning (inkl. avskrivning) for stor vannkraft høyere enn for petroleum. Med foreslåtte endringer øker forskjellen betydelig i vannkraftens disfavør.

Dagens grunnrenteskatt bidrar til å trekke inn mer skatt til staten i perioder med ekstra fortjeneste til kraftprodusentene. Våre beregninger viser at staten, før skatteendringene, vil motta 70 mrd. kr *ekstra* i 2022 sammenlignet med et år med "normalpris" på 40 øre/kWh. Hvis skatteforslagene vedtas, vil vannkraften netto bidra med ytterligere 10 mrd. kr. Medaljens bakside er at forslaget vil gjøre et tosifret antall store vannkraftoppgraderinger ulønnsomme, se: <https://bit.ly/kraftskatt2023>

Særlig investeringer i *effekt* rammes hardt, dvs. muligheten til å produsere mye strøm på en gang. NVE ([2022](#)) har varslet om en strammere effektbalanse fremover, og påpeker at pumpekraft og effektutvidelser blir viktige. Slike investeringer blir ikke lønnsomme med regjeringens forslag. Særlig høyprisavgiften virker negativt inn.

En vanlig misforståelse er at siden 70 øre/kWh er en høy pris i Norge, er det "mer enn nok" til å reinvestere. Problemet er at effekt- og pumpekraftverk er avhengige av høypristimer. Fremtidens kraftsystem med mye vind og sol vil preges av lange perioder med lave priser, etterfulgt av kortere perioder med lite vind/sol og høy pris. Effektkraftverk bygges for å dekke etterspørsel i høypristimer. I lavpristimer står de stille.

www.energinorge.no

Postboks
7184 Majorstuen, 0307 Oslo

Besøksadresse
Middelthuns gate 27, 0307 Oslo

Telefon
(+47) 23 08 89 00

E-post
post@energinorge.no

Tilsluttet:

Et "gammeldags" kraftverk kan ha 6000 driftstimer per år, mens et effektkraftverk kan ha under halvparten så mange timer å fordele investeringskostnaden på. Pumpekraftverk kjøper billig kraft til å pumpe vannet opp når prisen er lav, for så å produsere i noen få høypristimer senere. Hvis staten tar hele overskuddet fra høypristimene, fjernes incentivet til investeringer i effekt- og pumpekraftverk. Det vil gi høyere strømpris over tid.

I tillegg til å påvirke investeringer og strømpris negativt, vil høyprisskatten også påvirke produsentenes vanddisponering. Når verdien av høyere pris frem i tid fjernes av staten, reduseres markedssignalet om å spare vann til tidspunkter med større etterspørsel, stikk i strid med det regjeringen ønsker å oppnå med sin nye styringsmekanisme. Slik inngripen i markedet må utredes grundig med tanke på effekten på kraftsystemet.

Forslaget om økt grunnrenteskattesats gir en stor kapitaloverføring fra kommunale, fylkeskommunale og private eiere til staten, og mange kommuner har uttrykt sterk kritikk av forslaget. Om grunnrenteskatten økes, er også forutsetningen om nøytralitet for gjennomførte investeringer brutt. Dette må evt. kompenseres for å gjenopprette nøytralitet.

Energi Norge ber Stortinget om å:

- fjerne den foreslåtte høyprisavgiften,
 - subsidiært:
 - 1) beslutte at høyprisavgiften skal utredes (særlig om ekstraordinære priser automatisk gir ekstraordinære resultater, over hvilket tidsintervall høypris skal beregnes – time/uke/mnd/år, tidsbegrensing av ordningen og prosentsats) og sendes på høring før den kan vurderes iverksatt, og
 - 2) be regjeringen utrede alternative tiltak med færre skadevirkninger og be om at virkemidlenes konsekvenser for investeringer og vanddisponering tillegges stor vekt
- redusere grunnrenteskattesatsøkningen vesentlig, vurdere tilpasninger for ulike prisområder og gjøre den tidsavgrenset ved dato,
- endre tidspunkt for ikrafttredelse slik at økt grunnrenteskattesats ikke får tilbakevirkende kraft, men gjelder fra 1. januar 2023.

Fastprisavtaler (kontraktsunntak i grunnrenteskatten)

Det er bra at regjeringen avklarer sentrale rammebetingelser for fastprisavtaler, herunder kontraktsunntaket i grunnrenteskatten og avklaring om at avtalene bør være på fast volum. Vi noterer oss at Fin.dep. mener høyprisavgiften vil gjøre det mer attraktivt for kraftprodusenter å tilby slike avtaler. Det er vi svært uenige i. Det er et økende behov for prissikring i hele verdikjeden og bransjen skal levere på dette behovet, men høyprisavgiften blir kun en kostnad som gjør avtalene dyrere.

Vindkraft

Vindkraftnæringen vil øke vertskommunenes andel av skatteinntektene fra vindkraft og er prinsipielt positiv til grunnrenteskatt, men vindkraften har i liten grad hatt ekstraordinær inntekt det siste året. Mye av vindkraften ligger nord for Sognefjorden der prisene har vært lave. I tillegg har mye av vindkraften lange fastprisavtaler inngått før strømpriskrisen. Det er derfor god grunn til å rette opp svakhetene i regjeringens forslag før grunnrenteskatt innføres.

Regjeringen sier skatten vil utformes som en kontantstrømskatt, men beskriver noe annet. Forslaget har flere avvik fra prinsippene i en kontantstrømskatt som gjør at den

foreslåtte innretningen ikke blir investeringsnøytral. Bl.a. vil regjeringen at beregnet underskudd skal fremføres og ikke utbetales, og de unntar relevante kostnader, f.eks. høyprisavgiften, fra fradragretten.

Eksisterende prosjekt kommer særlig dårlig ut, og flere har varslet at de vil få problemer med å møte sine låneforpliktelser. I så fall risikerer industrien å miste inngåtte fastprisavtaler fordi motparten, vindkraftverket, går konkurs.

Det må kompenseres for at prosjektene ikke har fått fradrag i skatten for tidligere investeringer siden skatten ikke fantes i investeringsåret. Fin.dep. anerkjenner behovet for kompensasjon og foreslår at gjenstående skattemessige verdier kan avskrives. Disse verdiene er kunstig lave som følge av de spesielle sertifikatrelaterte avskrivningsreglene som gjaldt til og med 2021. Det må derfor finnes en kompensasjonsordning som gjør skatten nøytral også for disse prosjektene og som samtidig hindrer betalingsvansker. Ellers vil dette være et alvorlig skremmeskudd for alle som vurderer større fornybarinvesteringer i Norge.

I tillegg må man kunne legge kontraktspriser til grunn ved beregning av grunnrenteskatt. Fastprisavtaler er avgjørende for finansiering av vindkraftinvesteringer.

Vertskommunene får noe økte inntekter gjennom forslagene, men bare om økt produksjonsavgift øremerkes vertskommuner. Energi Norge mener 2 øre/kWh er et godt forslag for nye, ikke påbegynte prosjekter, men for eksisterende kraftverk kan det føre til betalingsvansker. Naturressursskatt og foreslått ekstrabevilgning på 700 mill. er foreslått fordelt iht. rammetilskuddsordningen. Dette får vertskommunene lite glede av, og skattene blir til lite nytte med tanke på lokal aksept for ny vindkraft.

Energi Norge ber Stortinget om å:

- Utsette innføringen av grunnrenteskatt på vindkraft til varslet høring er gjennomført og alle sider ved saken er belyst og utredet.

Elavgift og CO2-avgift

Økt CO2-avgift er bra, men forslaget om å redusere veibruksavgiften gjør at for transportsektoren vil CO2-avgiftsøkningen motvirkes kraftig. Det er mulig at høye drivstoffpriser likevel bidrar til lavere forbruk av fossilt. Dersom dette er årsaken til redusert veibruksavgift, bør det fremgå at dette er midlertidig. Om man ser bort fra dagens høye drivstoffpriser er det vanskelig å se at en slik reduksjon i veibruksavgiften er kompatibel med tilstrekkelig utslippsreduksjon i transportsektoren frem mot 2030.

Det er grunn til bekymring rundt husholdningers energikostnader. Elavgiften er en mer naturlig avgift å kutte i fordi den ikke bidrar til reduksjon i forbruk av fossil energi.

Energi Norge ber Stortinget om å:

- Ikke redusere veibruksavgiften, evt. tydeliggjøre at reduksjonen er midlertidig
- Fjerne elavgiften

Vennlig hilsen
Energi Norge

Knut Kroepelien,
Administrerende direktør